

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. Vtrum Christus Dominus fuerit capax praecepti, cui esset
subiectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

stus, eum Patre, & affirmat esse aliquid minus illo, quod simpliciter falsum est, quia in Christo aliquid est, quod non est minus, quam Pater. Secundo, & clarius (quamvis in re idem sit) quia prædicatum *minor*, includit negationem repugnantem supposito Christi: prædicata autem, quæ sunt huiusmodi, vel nullo modo attribui possunt Christo, etiam cum determinatione, ut, *homo*, si fortasse illa non sufficiat ad impediendam vel tollendam illam negationem, licet contingat in hoc prædicato, *filius adoptivus*, ut suo loco dicitur. Vel saltem non enunciantur de Christo sine determinatione, ut, *homo*, quando illa sufficit ad limitandam negationem ad esse humanum, ut contingit in hoc prædicato, incepit esse, vel in hac voce, *creatura*, rigoro sumpta. Ita ergo est in præsentem, nam minor includit negationem equalis: imò illa negatio est veluti fundamentum aut proxima conditio fundans illam relationem: hæc autem negatio repugnat Verbo divino; unde nullus, ut existimo, concedet hanc locutionem simpliciter & sine addito, *Christus non est equalis Patri*, cum determinatione autem, in quantum homo, recte conceditur, quia limitatur negatio ad esse humanum: idem ergo est de prædicato *minor*. Alia vero prædicata ab humanitate sumpta, non semper includunt negationem similem, ut constat ex supra dictis quæst. 16. Et signum, quod supra adduxi, recte declarat hanc differentiam, nam alia prædicata, quæ dicuntur de Christo simpliciter sub nomine Christi, dicuntur etiam sub nomine Verbi, aut Filij Dei, vel Dei, regulariter loquendo, ut esse passum, mortuum &c. At vero in præsentem de Verbo aut Filio Dei non potest absolute dici non esse æqualem, aut esse minorem Patre. Quis enim audeat ita loqui? Signum ergo est, inter hæc & alia prædicata humanitatis esse aliquam differentiam, ob quam non possint illa in rigore dici de Christo simpliciter, sed tantum cum determinatione, ut *homo*.

Omissa ergo relatione *minoris*, seu *inaequalis*, de alijs duabus, *subiectionis*, & *servitutis*, sigillatim disputandum est, quia aliquo modo distinguuntur, & proprias difficultates habent, ut videbimus. Quia vero *subiectionis* relationem quandam dicit ad præceptum, & obedientiam, consistit enim subiectionis in capacitate præcepti, & ad illum proprie dicit relationem qui potest præcipere, unde proprius actus personæ subiectæ, ut sic, est obedire, ideo de his omnibus hoc loco dicendum est, & prius erit res ipsa explicanda, scilicet, quo modo Christus capax præcepti fuerit, & quibus præceptis fuerit subiectus, & deinde modum loquendi breviter explicabimus.

SECTIO I.

Utrum Christus Dominus fuerit capax præcepti, cui esset subiectus.

Ratio dubitandi est, quia præcepta habent vim coactivam, unde illud directe cadit sub præceptum, ad quod lex cogit: ut D. Thom. docet. 1. 2. q. 90. art. 3. ad 2. & q. 100. art. 9. & ideo nullus potest imponere legem, nisi qui potestatem habet coactivam, ut efficaciter possit inducere ad observationem legis, ergo solus ille est capax præcepti, qui subdi potest virtuti coactivæ, hoc autem Christo repugnat, ergo, Confirmatur primo, & explicatur, quia obligatio præcepti includit hanc divinam comminationem, si hoc non feceris, eris mihi inimicus. Sed hæc moraliter fieri non potest, nisi ad eum, qui potest fieri inimicus, quod Christo repugnat, ergo similiter illi repugnat vera, ac propria obligatio legis, & præcepti. Unde confirmatur secundo, quia Christus est impecabilis ab intrinseco, & ex natura sua, ergo non est capax præcepti. Patet consequentia, quia præceptum obligat sub reatu culpæ; hæc vero obligatio non ca-

dit nisi in eum, qui est capax culpæ. Tandem confirmatur, quia Christus est supremus dominus: habet ergo potestatem dispensandi in omni lege, poterat ergo se cum dispensare, non ergo obligabatur.

Propter hæc nonnulli opinati sunt, Christum non esse capacem præcepti. Distingunt tamen inter præceptum, & mandatum, ut præceptum sit vera lex, verâ obligationem inducens, cuius transgressio, iustitiæ seu obedientiæ contraria sit, mandatum vero laicius patet, & significat non solum rigorem sed etiam quancumque directionem, seu regulam, quæ aliquid mandat, seu potius ordinat, aut commendat tanquam conveniens, seu melius: quæ distinctio fundamentum habet in D. Thom. 1. 2. q. 99. art. 5. ubi ex Hieron. refert, in præceptis esse iustitiam, in mandatis charitatem: quod dictum habetur in Glossa ordinaria in proemio in Marcu. Dicitur autem præceptum continere iustitiam, quia continet ius superiori debitum, & eius observantia ad rectitudinem morum necessaria est: mandatum vero dicitur continere charitatem, quia eius observantia non est in rigore necessaria, nec fundatur in iure superiori debito, sed in quadâ amicitia, seu perfectione. Habet etiam hæc distinctio fundamentum in Chrys. Theophyl. & alijs sectione ultima citandis. Dicunt igitur Christum non esse capacem proprii præcepti, quia non est capax propriæ obligationis, ut rationes factæ videntur probare dicunt tamen fuisse capacem mandati: tum propter testimonio Scripturarum in fra citanda: tum quia per modum directionis potuit intelligere, quid Deo esset gratius, ut illud quasi commendatum haberet ad volendum, & exequendum.

Ut tamen certo constet, de quo sit disputatio, suppono, quæstionem hanc tractari de proprio præcepto, ut à consilio distinguitur, & est vera lex superioris: hoc enim vox ipsa in rigore significat: & idem significat vox, *mandatum*, ut constat ex omnium Latinorum usu, alia enim significatio minus propria est & non adeo usitata. Est autem de ratione proprii præcepti & legis ut obligationem inducat, quæ obligatio necessitatis interdum appellatur, & debitum ut constat ex D. Thom. 1. 2. q. 90. art. 4. ubi ait, esse proprium legis habere virtutem obligandi, & 1. 2. q. 104. art. 4. §. 5. & 6. ait, præceptum includere quandam iustitiæ necessitatem: & idem significat hac 3. p. q. 47. art. 2. ad secundum. Idem Caietan. 2. 2. q. 104. art. 1. ad finem. Durand. in 1. dist. 37. q. 40. num. 14. & 15. Et à posteriori declaratur, quia non est aliud, in quo possit præceptum à consilio distingui, præsertim quando ab eodem legislatore, vel consultore, Deo neminem, manant. Nam per consilium Deus dirigit alium ad id faciendum quod consultat: e quod suum iudicium manifestat, quod id melius esse indicat, imò & suam voluntatem ad id magis propensam ostendit, solique deficit à ratione præcepti, quia per consilium non intimat Deus homini talem voluntatem suam, quia velit illum obligare ad id faciendum quod consultat: ergo hæc voluntas est de ratione legis, siue in illa consistat formaliter lex, siue tantum sit radix & quasi anima legis: vis ergo obligandi, & inducendi debitum seu obligationem est de ratione legis. Atque hoc modo distinguere videtur consilium à præcepto Paulus 1. Cor. 7. cum enim dixisset, *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do*, subdit inferius, *Qui statuit in corde suo, non habens necessitatem: scilicet, quare præceptum inducit, potestatem autem suo voluntatis; scilicet eligendi id quod consultatur, servandi v. g. virginitalatem. Atque ita hunc locum, & hanc differentiam declarant Cypr. serm. de Nativ. Christi, in fine Aug. lib. de Sancta virgine. c. 30. & lib. 1. de adulter. coniug. c. 14. & 15. Amb. epi. 82. longe ante med. Hieron. epi. 22. ad Eustoch. de servand. virginit. parâ ante med. & li. 1. con. Iovinian. aliquantulum à principio, Chrysost. hom. 63. in Matt. & omnes Pauli expositores loco citato.*

Ac denique a priori declaratur, nani actus consilij per se non est actus superioris, quia non est actus iurisdictionis, & id est de quacunque voluntate vel delicto, quo vnus velle potest, vt alius hoc faciat, aut velit, sola autem voluntas obligandi, & precepti ab ea manans, & intimans seu inducens obligationem, est proprie actus superioris habentis iurisdictionem in subditum, ad determinandum illum moraliter ac politice ad aliquid faciendum: hoc autem non facit, nisi obligando & quasi coarctando illum ad id quod precipit, vt non possit aliud iure seu honeste facere.

Ex quo infero, de ratione proprii precepti esse, vt eius transgressio vel omisio, libera ac sufficienter voluntaria, peccaminosa sit & praua. Loquor autem de proprio precepto, vt omittam legem pure poenalem, vel regulam pure directiuam, formaliter vel virtualiter obligantem ad poenam, quia vel he non sunt proprie leges, sed pacta quadam seu conventiones, quibus subiunguntur tali poenae, qui hoc fecerint, etiam si in eo non peccent: vel, si leges sunt, non obligant determinate ad talem actum, sed ad hoc distinguunt, vel ad faciendum actum, vel, si non fecerint, ad poenam impositam acceptandam & soluendam. Illis autem premis quae in Christo locum non habent, non potuit illi verum preceptum imponi, quin veram obligationem induceret, & necessitatem moralem talis actus, vel bonitatis ad bonos mores, vt quieriam 18. tractatu est. Quapropter fieri non potuit vt imponeretur preceptum verum, quin consequenter induceretur necessitas seruandi illud ad vitandam culpam, ac Dei inimicitiam, si preceptum intelligatur esse de re graui, & in hoc constitit difficultas tacta, quod in hoc precepto includitur comminatio, nisi hoc feceris, prout habetis diuina amicitia, quae videtur indecens respectu Christi.

Nihilominus tractando de precepto in hac proprietate sumpto, dicendum est, Christum hominem proprie, & vere fuisse capax precepti quoad vim directiuam eius, & obligationem faciendi, quod lex precipit, & vitandi quod prohibet. Hae est siue dubio sententia D. Thom. hoc loco, & infra, quae 47. & communis, vt exijs, quae in sequentibus dicemus, plane constabit: & videtur posse sumi ex 6. Synod. ad 17. in definitione fidei, vbi definiuntur duae Christi voluntates non contrariae, quia voluntas humana non resistebat, nec reluctabatur, sed subiecta erat diuinae voluntati. Oportebat enim, inquit, carnis voluntatem moueri, sub iugo voluntatis diuinae iuxta sapientiam. Athanasius, Potest etiam ex sacra Scriptura probari. Psalm. enim 39. de Christo dicitur, vt Aug. Euthym. & alij, imo & Paul. ad Hebr. 10. exponunt, In capite libri scriptum est de me, vt faciam voluntatem tuam, Deus meus, volui, & legem tuam in medio cordis mei, & alia plura; & vrgentiora afferemus infra agentes de speciali precepto moriendi pro hominibus. Ratione probatur primo, quia voluntas Christi humana, non erat sibi regula suorum actuum, habebat enim superiorem, a qua poterat dirigi, & gubernari, ergo Christus secundum hanc voluntatem humanam poterat a superiori recipere talem regulam suorum actuum, vt ad honestatem morum necessarium esset illi se conformare, haec autem regula est lex, seu preceptum, ergo. Secundo, Christus vt homo, est subiectus Patri, ergo subijci potest legibus eius. Quo argumento ratione concedit, & concludit D. Thom. 1. 2. questio 93. artic. 4. ad 2. Christum vt hominem esse subiectum legi aeternae antecedens probatur a D. Thom. hic, & inferius tractabitur. Nunc breuiter declaratur: quia Christus vt homo est creatura, ergo subiecta creatori, illud enim dicitur subiectum, quod est sub potestate alterius, nihil autem magis est sub alteri potestate, quam creatura sub creatore. Rursus, non est quaecunque creatura, sed rationalis, ergo subijcitur vt creatura rationalis, & libera libertate creatura, propria autem subiectio huius creaturae est, vt precepto superioris subdatur. Tertio, in Christo Domino fue-

runt virtutes creatae, etiam ille, quae respiciunt superiorem, habuit enim veram religionem, qua Patrem colebat, & ad illum orabat, veram humilitatem, verum timorem, & similia, vt in superioribus ostensum est: ergo & veram, & propriam obedientiam, est enim eadem ratio, praesertim cum Scriptura sacra hanc virtutem in illo maxime commendat, quae proprie intelligenda est, cum commode possit: vera autem, ac propria obedientia non est, nisi vbi potest interuenire preceptum.

Nec contra veritatem hanc obstant rationes factae. Ad primam enim respondetur primo, de ratione precepti tantum esse, vt faciat actum necessarium ad rectitudinem, & honestatem virtutis, & haec proprie dicitur vis directiuam precepti, vis autem coactiuam, quae respicit comminationem poenae, non est per se, ac simpliciter necessaria ad preceptum. Quia in precepto per se tantum est intentio moralis determinatio & directio ad actus morales: haec autem sufficienter fit per intimationem voluntatis superioris induentis obligationem. Igitur comminatio per se necessaria non est ad preceptum, sed, ad summum, secundario ad illud pertinet: & accommodari debet iuxta capacitatem eius, cui imponitur preceptum, vnde si ille non est capax transgressionis, nulla coactione, aut comminatione poenae indiget, & ideo in eo potest habere locum preceptum quoad vim directiuam sine coactione, sic enim interdum princeps obligatur suis legibus quoad vim directiuam, non tamen quoad coactiuam: & in Beatis sunt precepta sine vlla comminatione.

Secundo dicitur ad argumentum, simul cum prima confirmatione, in precepto praesertim diuino contineri in virtute illa comminationem, quae per illam conditionalem explicatur. Nisi hoc feceris, eris mihi inimicus: non est tamen necesse, vt formaliter, & directe fiat talis comminatio. Vt autem Christus sit capax precepti virtute continentis comminationem illam, satis est, vt natura eius humana secundum se considerata, & prout esse posset in proprio supposito, sit capax illius status, & poenae, quae per illam conditionalem explicatur: vel certe satis est, vt talis natura habeat aliam superiorem, cuius voluntatem respicere debeat tanquam regulam suae voluntatis. Nam ex hoc fit, vt a superiori illa voluntate praescribi possit aliquid, vt necessarium ad honestatem morum, seu ad charitatem conseruandam, in quo in virtute continetur illa conditionalis: quamuis ipsa ratio precepti melius, & formaliter explicetur per hanc affirmatiuam, & absolutam propositionem, hoc praescribitur per preceptum tanquam necessarium ad virtutem seu charitatem, quam per illam conditionalem, seu negatiuam Si hoc non feceris, non eris mihi amicus.

Vnde ad secundam confirmationem respondetur, Christum esse impeccabilem ratione supposito, voluntatem autem humanam eius ex se, & ex natura sua non esse impeccabilem, & hoc satis esse, vt sit capax precepti: quamuis enim sit vnica Verbo, semper tamen manet inferior, & subdita, licet per ipsammet superiorem voluntatem ita gubernetur, vt non possit a bono deficere.

Ad vltimam confirmationem primum dicitur, quaedam precepta esse omnino indispensabilia: deinde non sequi potest secum dispensare, ergo non tenetur legibus. Princeps enim suis legibus obligatur, & tamen potest secum dispensare sicut cum alijs, imo ex dispensatione possibili, potius infertur obligatio legis, quia non habet locum dispensatio, nisi vbi intercedit obligatio. Tandem (quod ad rem spectat) licet Christus vt Deus, sit supremus omnium dominus, & ideo vt sic non sit capax precepti: tamen Christus vt homo, non habet supremum dominium per voluntatem humanam, imo secundum illam non potest non esse sub potestate alterius, & ideo eius legibus subdi potest.

Responsio
ad arguta.

Via coactiuam
non est de
necessitate
precepti.